

Májovci

Charakteristika doby:

Bachův absolutismus („*Čas zaživa pohřbený*“ J.Neruda) - český stát byl takový pozastavený, kontrolovaný
Říjnový diplom (1860) – František Josef I. se zřeká absolutismu, moc zákonem předává parlamentu – důsledek = **obnova národního života**

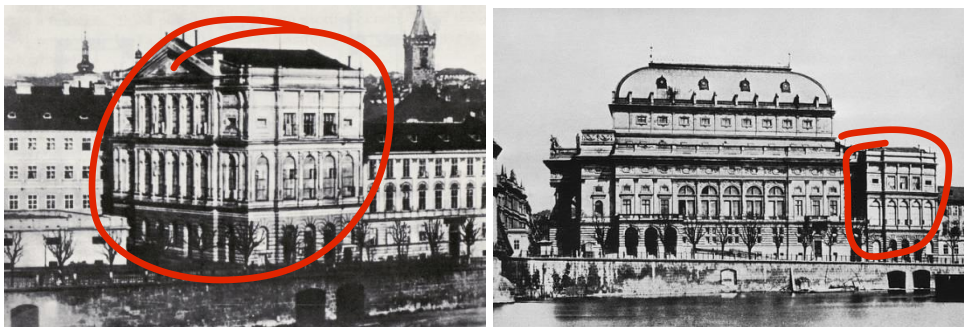
Umělecká beseda - (B. Smetana, J. Mánes, V. Hálek, J. E. Purkyně, K. J. Erben,...)

Sokol (Miroslav Tyrš)

Hlahol – pěvecký sbor, sbormistrem B. Smetana

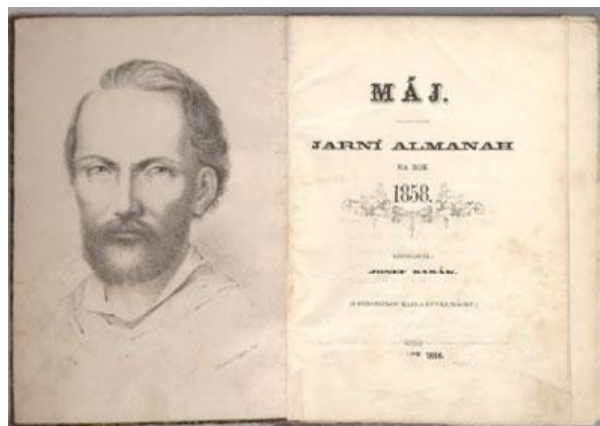
Národní listy – politický deník, 1861-1941 (Palacký, Rieger, Purkyně)

- snahy o založení české národní divadelní scény – 1862 Prozatímní divadlo

Nedostavené dnešní divadlo

1858 almanach Máj

almanach - “dílo” skupinou autorů (třeba vědecké srazy)

Do této doby máj byl negativně kritizován, až tihle ho ocenili

Redaktor - Vítězslav Hálek

Program májovců:

- odkaz Máchy
- (vylepšení) • povznesení literatury na evropskou úroveň
- zájem o sociální otázky - začali řešit sociální problémy, problémy chudých
- doznívání romantismu i realistické postupy - pořád zůstávají romantické i realistické prvky, něco mezi

Jan Neruda (1834 – 1891)

Život

- narozen v Praze (Malá Strana – dům U Dvou Slunců) - Malostranské povídky

- otec vysloužilý voják, matka posluhovačka u J. Barranda - Barrandov
 - gymnázium (ředitel = V.K.Klicpera, spolužák V. Hálek)
 - redaktor (Čas, Hlas, Národní listy, Kwěty, Lumír,...)
 - Anna Holinová, K. Světlá, Terezie Macháčková, Anička Tichá
 - *Ve svém životě byl Neruda nejméně rád stárnoucím neduživcem, odkázaným na pomoc ostatních.*
- V posledním roce svého života uklouzl na náledí a těžce si poranil koleno. Dlouho ležel a nemohl ani poté dobře chodit - musel vždy jít s někým, o koho by se mohl opírat. Ty byly posledními procházkami nemocného básníka, protože od jara až do srpna, kdy zemřel, jej stíhala jedna choroba za druhou. Nepomáhalo ani to, že byl na své zdraví úzkostlivě opatrný. V pracovních si dával topit ještě v červnu, na jarní procházky se strojí jako do mrazu a na kliky u dveří sahal jen v rukavicích, aby se nenachladil.*

Barrand pomohl Nerudovi se dostat na gymnázium

- jeho přítelkyně které si nikdy nevzal (buď nechtěl, nebo umřela, a u poslední byl moc starý a ona nechtěla)

Tvorba

1) Novinářská činnost

- vtíp, postřeh => zakladatel českého moderního **fejtonu** (asi 2 000, podpis = trojúhelník);

f. = vtípně zpracovává zdánlivě nevýznamné, ale zajímavé téma a ukazuje všední věci v

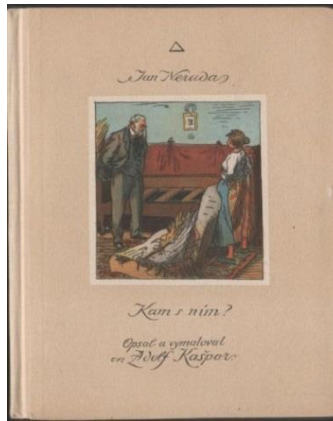
novém světle, přičemž je autor hodně subjektivní a vychází z vlastních zážitků

podepisoval se trojúhelníkem, všichni věděli že to byl on

Satira ohledně každodenních starostí lidí

Kam s ním?

Kam s tím starým slamníkem? Kam dáš v centru prahy starý slavník (jakoby matrace ze slámy).
Různé zábavné způsoby, nakonec to dá farmáři nebo něco.

- působil i jako divadelní kritik

2) Poezie

Hřbitovní kvítí

- verše pesimistické, roztrpčení, pochyby
- i sociální tematika

Knihy veršů

báseň [Dědova mísa](#)

10 let po knihách veršů zase nic nevydá. Lidem se to pořád nelíbí.

Písně kosmické

báseň [Jak lvové bijem o mříže](#)

* hrdobce = hrdý člověk; hrdobný = projevující
hrdost

Básně o vesmíru, že je to krásné, hvězdičky a
měsíčky, atd. Lidé to konečně ocenili.

Smutná s špatným koncem; Veselá s dobrým koncem

Balady a romance

[Romance o Karlu IV.](#)

Často to prohazuje (klidně romanci nazve
baladou)

Karel má rád víno, začnou pěstovat víno v Praze. Karel si na to stěžuje,
nechutná mu to. Od kritiky vína se dostane k kritice česků, češi jsou
paličatí, nedá se s něma domluvit.
Pak se do vína "vpil" a zachutnalo mu, nějaký týpek mu řekl že když si
podobně zvykne na čechy, taky se mu zalíbí - abstraktní národní
tematika.

Prosté motivy

4 oddíly: Jaro, Léto, Podzim, Zima

Zpěvy páteční

Velký pátek = ukřižovali ježíše > abstraktní metafora k utlačování česků habsburkami

Vzkříšení = zase metafora, vzkříšení česků až budeme samostatní a nezávislí

JAN NERUDA: DĚDOVA MÍSA

V kamnech prská, dědek každou chvíli
svadlé ruce sobě zahřívá,
kolo vrčí, syn si s prací pílí,
nádoby si z dřeva vyrývá.

Kolečko si divnou píseň šumí,
vnoučeti se očka kmitají -
"Hele, co náš táta všechno umí,
jak mu tříščky z rukou létají!"

Dřevo ukradl jsi v panském lese -
komo dřías z něho koryto?
"Dědovi: - již se mu ruka třese,
nádoby už všechno rozbilo."

"Nauč mne to!" - "Vida toho kluka,
nač by tvá to ruka uměla?!"
"Až se tohé třásti bude ruka,
koryto ti synek udělá!"

V kamnech prská, dědek shrben pláče,
svadlé ruce syn mu zulíbá,
kolo mlčí, vnouče kolem skáče -
"Táto, proč se kolo nehybá?"

Knihy veršů (1968)

Jan Neruda : Jak lvové bijem o mříže

Jak lvové bijem o mříže,
jak lvové v kleci jeli,
my lvovcem vzhlíží k nebesům
a jsme zde Zemí spjatí.

Nám zdá se, z hvězd že vane hlas:
"Nuž pojďte, páni, bliž,
jen trochu bliž, hrdobci",
jimž hrouda nohy víže!"

My přijdem! Odpusť, maticko,
již jsi nám, Země, maia,
my blásek k myšlínkám spráháme
a noha parou cválá.

My přijdem! Duch náš roste v výš
a tepny touhou bijí,
zimními touhou po světech
div srdce nerozbijí!

My přijdem bliž, my přijdem bliž,
my světu dožijeme,
my bijem o mříž, ducha lvi,
a my ji rozbijeme!

Otec dělá dědovi koryto aby v tom
jedl, protože se dědovi třepou ruce
a nádoby rozbije.

Vnuk to pochopí a řekne mu, že
mu taky pak udělá koryto až
zestárne.

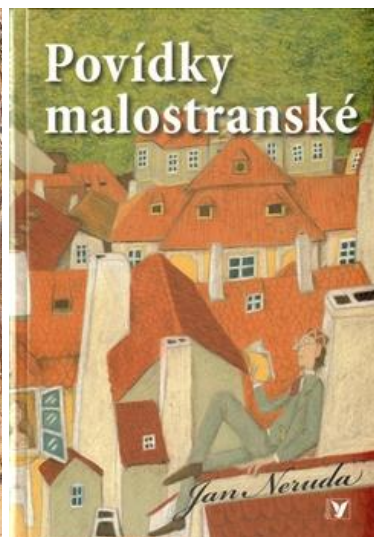
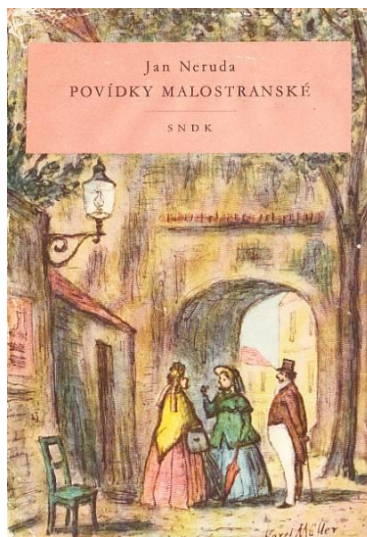
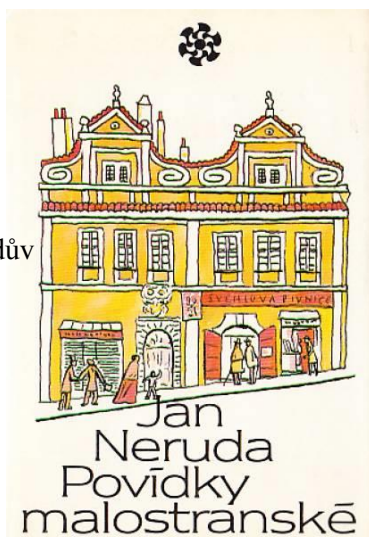
Otec si to rozmyslí a dědovi
projeví lásku, děda z toho štěstím
pláče.

Chceme se dostat ze Země,
jsme spjatí gravitací,
rozrázíme brány a
dostaneme se do vesmíru

3) Próza

Povídky malostranské

Nerudův
dům

13 povídek

- Doktor Kazisvět Ty postavy jsou “svoje”
- Hastrman
- Pan Ryšánek a pan Schlegl
- Přivedla žebráka na mizinu
- O dobrém srdci paní Rusky

Doktor Kazisvět - totální nemluva, nerudný introvert; pak potká pohřební průvod, oni upustí rakev, a z ní vyleze živý člověk - doktor oslavován jako zachránce, doktorovi se to nelíbí a nadále je nerudný introvert. Jméno Kazisvět mu dali dědici toho oživlého

Hastrman - všichni si myslí že má nějaké drahé kameny, že je bohatý. On pak zjistí že jsou celkem bezcenné, takže není bohatý, ale lidi ho mají stejně rádi.

paní Ruska - chodila na pohřby jako koníček, a tam neboštika a tak pomlouvala atd. (v tak nějak dobrém smyslu), nakonec jí úřady zakázaly chodit na pohřby, tak ona čekala na místech kudy půjde pohřební průvod a dělala to samý. “dobré srdce” protože byla přesvědčena že říká samé dobré